

Gäller för: VO1 Barn BUP och Kvinna

Innehållsansvar: Maher Abbas, (mahab5), Överläkare

Godkänd av: Marie Hufvudsson, (marjo100), Verksamhetschef

Giltig från: 2024-12-10

Giltig till: 2026-12-31

Vocal Cord Dysfunction

Exercise Induced Laryngeal Obstruction - handläggning

Förändringar sedan föregående version

Förlängt giltighetstiden.

Bakgrund, syfte och mål

Vägledning vid EILO (Exercise – induced laryngeal obstruction), VCD inom BUM, SkaS.

Arbetsbeskrivning

EILO omfattar flera tillstånd t ex VCD (Vocal Cord Dysfunction) och andra funktionella andningsbesvär.

Ansträngningsutlösta andningsbesvär drabbar främst barn och ungdomar, oftast i samband med idrottsutövning och är vanligare bland flickor än pojkar. Den vanligaste bakomliggande orsaken till ansträngningsutlösta andningsbesvär är ansträngningsutlöst astma, så kallad EIA, exercise induced asthma. Två ovanligare orsaker kallas EILO och VCD och innebär att struphuvudet respektive stämbanden sluts vid andning vilket orsakar andningsbesvär i olika grad, allt från att ”det känns trängre” till anfall med känsla av att ”det tar stopp”. Symptomen kan vara mycket obehagliga och hindrar i många fall patienten från att fortsätta med sin idrott. Oftast har patienten ”svårigheter att få luft”, ”höga ljud på inandningen” Snabb förbättring efter en stunds vila.

Patienter med EILO och VCD feldiagnostiseras ofta med astma och det är inte ovanligt att patienterna har sökt hjälp akut för sina andningsbesvär. Ibland kan patienten drabbas av både astma och EILO.

Utredning

För att patienten ska få rätt behandling är det viktigt att fastställa diagnos. Inledningsvis sker sedvanlig astmautredning (pricktest, spirometri) och i förekommande fall bör man pröva astmabehandling.

Möjliga fynd EILO/VCD: Dyspnè, Stridor på inandningen, skrällande ljud, ibland även på utandning. Snabbt påkommande besvär tidigt under löpningen (snabbt övergående), hosta, högt andningsläge.

När astmabehandling inte är framgångsrik bör man gå vidare med ansträngningsprovokation som utförs på löpband då görs spirometri och Impulse oscillometry (IOS) och detta kräver remiss till sjukgymnast.

Behandling

Behandlingen är symptomlindrande och syftar till att patienten ska få strategier för att hantera, och om möjligt minska, sina symptom.

Sjukgymnast samverkar kring att kartlägga patientens symptom och ge råd och information. Patienten behöver information om sjukdomen och andningens anatomi och funktion. Strategier som kan förebygga och lindra anfall är t.ex. att träna på avspänning, göra andningsövningar eller ändra på sitt träningsupplägg. Även föräldrar och tränare kan behöva få mer kunskap om symptom och behandling

- Medicinering? – Ipratropiumbromid 30 minuter före träning, ibland kan det hjälpa.

Differentialdiagnoser:

Exercise-induced bronchospasm (EIB): ansträngningsutlöst astma.

Sura uppstötningar (reflux) (GERD)

EIB	EILO
Normal larynx i vila	Normal larynx i vila
Symtom efter/under ansträngning	Symtom under ansträngning
Gradvis insättande, gradvis återhämtning	Snabbt insättande, snabb återhämtning
Täthet i bröstet	Täthet i bröstet
Kämpar med utandning	Kämpar med inandning
Fall i lungfunktion vid ansträngningstest	Normal i lungfunktion vid ansträngningstest
Effekt av medicinering	Ingen effekt av medicinering
Årstider och miljö som kan påverka	Oberoende av årstider/miljö

Vårdnivå

- Barn som är 12 år gamla eller äldre kan utredning påbörjas på vårdcentralen. Vid oklara fall kan man skicka remiss till ansvarig barnmottagning på Skas.
- Barn <12 år får utredas på den ansvarig barnmottagningen på Skas.
- Vid oklara fall trots utredning enligt ovan (se utredning) kan det vara aktuellt för remiss till ÖNH för vidare utredning med endoskopisk undersökning av larynx i samband med ansträngning.

Käll- och litteraturförteckning

1. Handläggning vid misstanke om VCD, Vocal Cord Dysfunction eller EILO, Exercise Induced Laryngeal Obstruction, hos barn och ungdomar i Region Västernorrland, Region Handläggning vid misstanke om VCD, Vocal Cord Dysfunction eller EILO, Exercise Induced Laryngeal Obstruction, hos barn och ungdomar i Region Västernorrland 2020-12-03.
2. Ansträngningsprovokation hos sjukgymnast, Anna Jordevik

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: VO1 Barn BUP och Kvinna

Innehållsansvar: Maher Abbas, (mahab5), Överläkare

Godkänd av: Marie Hufvudsson, (marjo100), Verksamhetschef

Dokument-ID: SKAS9699-1702881381-176

Version: 2.0

Giltig från: 2024-12-10

Giltig till: 2026-12-31